

УДК 328.184 351 316.77

DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.1.24>

Нікітенко С.В.

кандидат історичних наук,
доцент кафедри економіки та фінансів,
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8233-3065>

Nikitenko Sergiy

State Higher Educational Institution
«Kherson State Agrarian University»

РОЛЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В НАЛАГОДЖЕННІ ФІЗКУЛЬТУРНО-МАСОВОЇ РОБОТИ ТА ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

ROLE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT IN THE CREATION OF PHYSICAL CULTURE MASS WORK AND TRAINING OF ATHLETES OF HIGHEST QUALIFICATION

Фізична культура – складова частина загальної культури суспільства, спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її особистості. Проаналізовано ключові проблеми організації управління фізичною культурою і спортом в Україні на сучасному етапі. Реформи місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою, ініційовані в Україні, покликані вдосконалити систему управління місцевими справами, сформувати територіальні громади на новій просторовій основі з ресурсами (правовими, фінансовими тощо), достатніми для надання населенню повноцінних публічних послуг, забезпечення комфортних і безпечних умов проживання людини. Зазначено, що заняття фізичною культурою та спортом є ключовим сегментом у формуванні здорової нації, а досягнення спортсменів на міжнародній арені піднімають престиж держави. Розуміння того, що майбутнє будь-якої держави визначається здоров'ям членів суспіль-

ства, привело до посилення ролі фізичної культури та спорту в діяльності держави та органів самоврядування.

Ключові слова: державне управління, місцеве самоврядування, фізична культура, спорт.

Физическая культура – составная часть общей культуры общества, направленная на укрепление здоровья, развитие физических, морально-волевых и интеллектуальных способностей человека с целью гармоничного формирования его личности. Проанализированы ключевые проблемы организации управления физической культурой и спортом в Украине на современном этапе. Реформы местного самоуправления и административно-территориального устройства, инициированные в Украине, призванные усовершенствовать систему управления местными делами, сформировать территориальные общины на новой пространственной основе с ресурсами (правовыми, финансовыми и т.д.), достаточными для предоставления населению полноценных публичных услуг, обеспечение комфортных и безопасных условий проживания человека. Отмечено, что занятия физкультурой и спортом является ключевым сегментом в формировании здоровой нации, а достижения спортсменов на международной арене поднимают престиж государства. Понимание того, что будущее любой страны определяется здоровьем членов общества, привело к усилению роли физической культуры и спорта в деятельности государства и органов самоуправления.

Ключевые слова: государственное управление, местное самоуправление, физическая культура, спорт.

Physical culture – an integral part of the general culture of society, aimed at promoting health, the development of physical, moral-volitional and intellectual abilities of a person with the purpose of harmonious formation of his personality. The key problems of the organization of management of physical culture and sports in Ukraine at the present stage are analyzed. Local self-government and administrative reform initiated in Ukraine, designed to improve the system of local affairs management, to form territorial communities on a new spatial basis with resources (legal, financial, etc.) sufficient to provide the public with full public services, providing comfortable and safe conditions for comfortable and safe use human. It is noted that physical education and sports are a key segment in the formation of a healthy nation, and the achievements of athletes in the international arena raise the prestige of the state. Unfortunately, to date, the necessary material and technical infrastructure of physical and fitness and sports-mass work at the place of study, work, residence and recreation of the population has not been formed in Ukraine. There is virtually no domestic sports industry aimed at producing high quality sports uniforms, equipment and equipment that would be able to compete with leading manufacturers of such products in developed countries. At the legislative level, citizens are provided with the state-required unified standard of physical education, volume and composition of services in the field of physical culture and sports, as well as guaranteed equal opportunities for all citizens of physical improvement, including mastery of sports skills for all comers, activities are encouraged promotes the development of physical culture and sport and promotes human health. At the legislative level, citizens are provided with the state-required unified standard of physical education, volume and composition of services in the field of physical culture and sports, as well as guaranteed equal opportunities for all citizens of physical improvement, including mastery of sports skills for all comers, activities are encouraged promotes the development of physical culture and sport and promotes human health. Understanding that the future of any state is determined by the health of members of society has led to an increase in the role of physical culture and sport in the activities of the state and self-government bodies.

Key words: public administration, local self-government, physical culture, sport.

Постановка проблеми. Сфера фізичної культури і спорту виконує в суспільстві низку важливих функцій і охоплює всі вікові групи населення. Її багатофункціональний характер проявляється в тому, що фізична культура і спорт обумовлює розвиток фізичних, естетичних і моральних якостей особистості, в організації суспільно-корисної діяльності, дозвілля населення, профілактиці захворювань, вихованні підростаючого покоління, фізичній і психоемоційній рекреації і реабілітації, є видовищем, сприяє комунікації тощо. Фізична культура, виступаючи однією з граней загальної культури людини, її здорового способу життя, багато в чому визначає поведінку

людини в навчанні, на виробництві, в побуті, в спілкуванні, сприяє вирішенню соціально-економічних, виховних та оздоровчих завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Однією з проблем, що актуалізує необхідність проведення нашого дослідження, виступає дезінтеграція системи державного управління фізичною культурою і спортом, що наступила після розвалу Радянського Союзу [1, с. 129]. Роль місцевого самоврядування в підтримці професійних спортсменів та розгортання спортивно-масової роботи дослідили О. Алікова [2], О. Кулик [3], К. Кудлата [4], І. Рибач [5], О. Скороход [6], І. Шевчук [7] та авторський колектив у складі: Г. Пуятіної й В. Горбачова [8].

Мета статті є визначитися з пріоритетами державного управління і місцевого самоврядування в галузі фізичної культури і спорту в Україні.

Виклад основного матеріалу. У повоєнні роки Радянський Союз вперше направив спортивну збірну на Олімпійські ігри. Вдалий виступ олімпійців покликаний був підняти авторитет країни-рад на міжнародній арені. З того часу підготовка спортсменів вищої кваліфікації стала однією із складових формування іміджу СРСР. У свою чергу ця обставина стимулювала розвиток масового фізкультурного руху, адже на низовому рівні можна було відібрати перспективну молодь, яку по тому досвідчені тренери готували до перемог на міжнародних змаганнях. Збудована за принципом «демократичного» централізму радянська управлінська система вилучала перед місцевими органами влади відповідні завдання щодо розгортання масового спортивного руху на периферії (військово-спортивні ігри «Орлякко» та «Зірниця», комплекс «ГТО», підготовка призовної молоді по лінії ДТСАФ тощо). Із розвалом Радянського Союзу нашій державі прийшлося не тільки організувати нові органи управління, які не були «зав'язані» на Москву, але й реформувати всю систему соціально-економічних відносин – здійснюючи перехід від планово-розподільчої моделі до ринкових відносин. До очікуваних у такій ситуації об'єктивних труднощів додалися суб'єктивні, пов'язані з корупцією, некомпетентністю частини управлінських кадрів, зменшенням фінансування фізкультурно-спортивної галузі. Тому актуальним є твердження О.О. Кузьменко «На сучасному етапі розвитку українського суспільства зберігається актуальність всебічної підтримки сфери фізичної культури та спорту з боку держави. Тільки за умови оптимального поєднання дій всіх зацікавлених суб'єктів управління стане реальним забезпечення людиною оптимальною руховою активністю протягом усього життя, досягнення нею достатнього рівня фізичної та функціональної підготовленості, впровадження традицій здорового способу життя, сприяння її соціальному, біологічному та психічному благополуччю» [9, с. 36]. В умовах розширення повноважень органів місцевого самоврядування зростає їх роль у поширенні масовості занять фізичною культурою та спортом населення міст і сіл, а також сприянні розвитку професійного спорту. В Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» [10] та Законі України «Про засади державної регіональної політики» [11] визначено систему та повноваження органів місцевого самоврядування в царині фізичної культури, спорту і туризму. До компетенції виконавчих органів сільських, селищних, міських рад віднесено власні (самоврядні) повноваження. Зокрема управління закладами фізкультури та спорту, оздоровчими закладами, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання, організацію їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення. На них тепер покладається розв'язання питань організації якісного медичного обслуговування та харчування в спеціалізованих закладах фізичної культури та спорту, створення умов для занять фізичною культурою й спортом за місцем проживання населення та в місцях масового відпочинку; вони відповідно до чинного законодавства покликані реєструвати статuti (положення) фізкультурно-оздоровчих закладів, незалежно від форм їх власності.

Сьогодні на найвищому рівні державного управління постало завдання щодо усвідомлення нової ролі держави, суть якої полягає не у жорсткому управлінні процесами розвитку суспільства, а у наданні послуг, сприянні соціально-економічному розвитку, служінні інтересам суспільства і людини. «В останні роки в Україні здійснюються заходи, спрямовані на формування та вдосконалення сфери фізичної культури і спорту. Державна програма розвитку фізичної культури і спорту та Цільова комплексна програма “Фізичне виховання – здоров’я нації”, які реалізувались наприкінці минулого та на початку нового століття в Україні, визначили організаційно-управлінські, нормативно-правові та інші засади її функціонування в нових соціально-економічних умовах» [12, с. 42-43].

Реформи місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою, ініційовані в Україні, покликані вдосконалити систему управління місцевими справами, сформувати територіальні громади на новій просторовій основі з ресурсами (правовими, фінансовими тощо), достатніми для надання населенню повноцінних публічних послуг, забезпечення комфортних і безпечних умов проживання людини [13, с. 41].

До органів управління фізичною культурою і спортом відносять державні та громадські органи управління, законодавчі й виконавчі органи спеціальної компетенції, що здійснюють реалізацію державної політики в царині фізичної культури і спорту. Як цілком слушно зазначив І. Гасюк: «Організаційна структура державного управління розвитком фізичної культури і спорту – це сукупність відносин між ланками апарату державного управління, організаційних зв’язків між ними, які перебувають у такій декомпозиції, яка забезпечує найоптимальнішу взаємодію та координацію між ними і спроможна забезпечити позитивну динаміку розвитку та повсякденне функціонування галузі» [14, с. 20].

Неухильний інтерес та при необхідності координація і контроль із боку державних управлінських структур щодо проблем фізичної культури і спорту, зацікавлення місцевих органів самоврядування в реалізації короткотермінових і перспективних програм розвитку фізичної культури і спорту – запорука динаміки даної галузі. «На сучасному етапі розвитку українського суспільства зберігається актуальність всебічної підтримки розвитку сфери фізичної культури і спорту. Особливо така підтримка необхідна на рівні територіальних громад сіл, селищ та міст – дієдатних та соціально-активних суб’єктів, яким відповідно до Статті 140 Основного Закону належить конституційне право на здійснення місцевого самоврядування. Ситуація у сфері фізичної культури та спорту залишається складною. Найгострішою проблемою є низький рівень залучення населення (13,5%) до занять фізкультурно-оздоровчої спрямованості. За цим показником Україна суттєво поступається Фінляндії, Швеції, Великобританії, Чехії, Німеччині та іншим країнам» [15, с. 61]. Дана проблема очевидно пов’язана з недостатньою популяризацією в ЗМІ повсякденних занять населення фізичною культурою і спортом, а відповідно недостатньою увагою з боку держави до проблем, що накопичилися і відсутністю комплексного підходу в їх розв’язанні. «Разом з тим, незважаючи на значну увагу до проблематики стосовно державної політики у сфері ЗМІ, вітчизняні та зарубіжні наукові дослідження не дають комплексної відповіді на питання щодо практики формування даної політики як цілісного процесу та його концептуальних чинників. Ця проблема набуває особливої актуальності у зв’язку з визначенням в Україні нових підходів до формування й реалізації внутрішньої та зовнішньої політики держави за умов демократичного розвитку, інтеграції до європейського та світового співтовариства, становлення інформаційного суспільства. Зазначені вище системні суспільні зміни є також умовою внесення до порядку денного питання про необхідність оптимізації державного управління у сфері ЗМІ, що має ґрунтуватися і формуватися на засадах нової державної політики» [16, с. 4]. Ефективність інформаційної складової місцевого самоврядування визначається рівнем довіри громадян до політичних і державних інститутів.

Маємо зазначити, що вади в організації спортивно-масової роботи органами державного управління та місцевим самоврядуванням характерні не тільки для нашої країни. Аналогічні проблеми дослідники виявили і в Російській Федерації. Так, у дисертації О.П. Душаніна зазначається, що в процесі реформування управління галуззю «...відсутні об'єктивні причини і правове обґрунтування заміни одного органу на інший; спостерігається тенденція до ослаблення ролі держави у розвитку фізичної культури і спорту, відмічається передчасність передачі низки функцій державного органу управління фізичною культурою і спортом громадським об'єднанням і організаціям; не використовується досвід організації і управління фізичною культурою і спортом в ЄСРР та ведучих спортивних країнах світу; не виконуються сповна законодавчі акти, що регламентують діяльність органів управління фізичною культурою і спортом» [17, с. 10].

На переконання В. Кононовича, на сучасному етапі розвитку українського суспільства зберігається актуальність усебічної підтримки сфери фізичної культури і спорту з боку держави. Такий стан речей унормований чинним законодавством. У ст. 3 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» відзначається, що держава регулює відносини в сфері фізичної культури і спорту шляхом формування державної політики у цій сфері, створення відповідних державних органів, фінансового, матеріально-технічного, кадрового, інформаційного, нормативно-правового та іншого забезпечення розвитку фізичної культури і спорту, а також визнання широкого самодіяльного статусу фізкультурно-спортивного руху в Україні й комплексної взаємодії державних органів з громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості [18, с. 2]. В свою чергу І. Гасюк солідаризується з В. Чіркніним: «У соціально-економічній системі фізичної культури і спорту діють не тільки принципи кібернетики, але й синергетики. На нашу думку, це означає те, що досліджувана система управляється не тільки структурними, але й безструктурними способами. Загалом, управління є необхідним тому, що забезпечує рівновагу в будь-яких системах, забезпечує їх поступальний розвиток, ефективну діяльність колективів людей, а без нього настає колапс, анархія, безладдя» [19, с. 200].

Основним завданням при виділенні функцій державного управління є створення чіткої, несуперечливої системи їх реалізації. Керуючий вплив державних органів не повинен носити дублюючого характеру, їх повноваження не можуть перетинатися на шкоду інтересам керованих суб'єктів. Створення такої системи не є завданням, що вирішується швидко, необхідно постійно вдосконалювати існуючий механізм розподілу управлінських прав і обов'язків. Механізм спільного вироблення підходів до вирішення проблем фізкультурно-спортивної галузі підтверджує перехід від вертикальної моделі управління до договірної і відкриває перед суб'єктами ширші можливості в самостійному пошуку засобів і прийомів управління галуззю на своїй території. Удосконалення функціонування галузі фізкультури і спорту вимагає цілком конкретних заходів щодо корегування діяльності держави відносно фізичної культури і спорту, їхньої організації. Першим кроком може і повинен стати інституціонально-організаційний поділ системи управління сфери фізичної культури і спорту відповідно до цільової спрямованості її підсистем у соціально-орієнтованому суспільстві на:

- сферу забезпечення належного рівня якості життя населення;
- сферу професійно-трудової діяльності, включаючи етапи підготовки до неї.

Висновки і пропозиції. Турбота про розвиток фізичної культури і спорту – найважливіша складова соціальної політики держави, що забезпечує втілення в життя гуманістичних ідеалів, цінностей і норм, які відкривають широкий простір для виявлення здібностей людей, задоволення їх інтересів і потреб, активізації людського фактору. Важливим завданням державної політики в сфері фізичної культури і спорту є формування оптимальної галузевої моделі управління, де буде чітко розділено і узгоджено компетенція і повноваження всіх суб'єктів фізкультурно-спортивної діяльності як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні та місцевих органів влади.

На жаль, до цього часу в Україні не сформовано необхідної матеріально-технічної інфраструктури фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи за місцем навчання, роботи, проживання і відпочинку населення. Практично відсутня вітчизняна спортивна індустрія спрямована на виробництво високоякісної спортивної форми, інвентарю та обладнання, яка була б здатна скласти конкуренцію провідним виробникам такої продукції у розвинутих країнах. На законодавчому рівні громадянам надається забезпечений державною необхідний єдиний стандарт фізичного виховання, обсягу і складу послуг у сфері фізичної культури та спорту, а також гарантуються рівні для всіх громадян правові можливості фізичного вдосконалення, в тому числі оволодіння спортивною майстерністю для всіх бажаючих, заохочується діяльність, що сприяє розвитку фізичної культури та спорту і укріпленню здоров'я людини. Зрозуміло, що законодавство і управлінські методи в сфері фізичної культури та спорту необхідно удосконалювати.

Список використаних джерел:

1. Нікітенко С.В. Ключові проблеми в організації державного управління розвитком фізичної культури та спорту в Україні на сучасному етапі // Наукові праці: державне управління. – Миколаїв. – 2013. – Вип. 190.
2. Алікова О.М. Конституційні засади вдосконалення системи управління фізичною культурою і спортом в Україні в контексті адміністративно-територіальної реформи // Актуальні проблеми держави і права. 2005. – С. 177-182.
3. Кулик О.М. Робота органів виконавчої влади з питань молодіжної та сімейної політики, фізичної культури, спорту і туризму щодо забезпечення реалізації Послання Президента України до Верховної Ради України: «Україна: поступу XXI століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000-2004 роки» і Програми діяльності Кабінету Міністрів в Україні // Реформи заради добробуту: Зб. матеріалів всеукр. семінару-наради, Донецьк, 27-28 квітня 2000. – К., 2000.
4. Кудлата К.В. Державне управління фізичною культурою та спортом на регіональному рівні: поняття та сутність // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – №23. – С. 156-160.
5. Рибич І. Організаційно-правові механізми управління системою надання фізкультурно-спортивних послуг у державі // Ефективність державного управління. Зб. наук. праць. – 2015. – Вип. 42.
6. Скороход О.П. Надання послуг населенню органами місцевого самоврядування як пріоритет діяльності місцевої громади // Стратегічні пріоритети. – 2010. – № 1. – С. 41-46.
7. Шевчук І.В. Методологічні аспекти державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні // Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Управління». – 2014. – Вип. 3. – С. 243-251.
8. Путятіна Г.М., Горбачов В.Є. Організаційний механізм регіонального управління сферою фізичної культури та спорту // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2013. – № 5(38). – С. 200-200А.
9. Кузьменко О.О. Сучасний стан державного управління фізичною культурою й спортом в Україні та Європі // Держава та регіон. – Серія: Державне управління. – 2011. – № 3.
10. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97 // ВВР України. – 1997. – № 24.
11. Закон України «Про засади державної регіональної політики» 05.02.2015 № 156-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13.
12. Обозна О.М. Розвиток фізичної культури і спорту як важливий напрям державної політики України щодо забезпечення здоров'я громадян / О.М. Обозна // <http://academy.gov.ua/ej/ej20/PDF/8.pdf>. – Дата перегляду: 12.01.2020.
13. Скороход О.П. Надання послуг населенню органами місцевого самоврядування як пріоритет діяльності місцевої громади / О.П. Скороход // Стратегічні пріоритети. – 2010. – № 1.
14. Гасюк І.Л. Механізми державного управління фізичною культурою та спортом в Україні / І.Л. Гасюк // Автореф. дис. д-ра з держ. упр. К., 2013.
15. Базенко В. Розвиток фізичної культури та спорту в умовах децентралізації / В. Базенко // Актуальні проблеми державного управління. Зб. наук. праць Одеського регіон. ін.-ту держ. управління. – Вип. 2(62). – 2015.

16. Дрешпак В.М. Концептуальні чинники формування державної політики України у сфері засобів масової інформації / В.М. Дрешпак. – Автореф. дис. канд. наук з держ. управління. – Дніпропетровськ, 2005.

17. Душанин А.П. Государственное управление физической культурой и спортом в Российской Федерации (Организационно-правовые вопросы) / Автореф. дис. канд. юрид. наук. – М., 2000.

18. Кононович В.Г. Розвиток фізичної культури і спорту в Україні як один з пріоритетів державного управління / В.Г. Кононович // Теорія та практика державного управління. – Вип. 2(41). – 2013.

19. Гасюк І. Підходи до дослідження системи державного управління розвитком фізичної культури і спорту / І.Л. Гасюк // Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. – Д.: Вид-во ДРІДУ НАДУ, 2010. – № 4(7).

References:

1. Nikitenko S.V. Key problems in the organization of public administration of the development of physical culture and sports in Ukraine at the present stage // Scientific works: public administration. – Mykolaiv, 2013. – Issue 190.

2. Alikova O.M. Constitutional Principles of Improving the System of Management of Physical Culture and Sports in Ukraine in the Context of Administrative-Territorial Reform // Actual Problems of State and Law 2005. – P. 177-182.

3. Kulik O.M. The work of executive bodies on youth and family policy, physical culture, sports and tourism to ensure the implementation of the Message of the President of Ukraine to the Verkhovna Rada of Ukraine: “Ukraine: the Progress of the 21st Century. Economic and Social Development Strategy for 2000-2004 ” and the Program of Activity of the Cabinet of Ministers in Ukraine // Welfare Reforms: Coll. materials all-Ukrainian. seminar-meeting, Donetsk, April 27-28, 2000. – K., 2000.

4. Kudlata K.V. Public administration of physical culture and sports at the regional level: concept and essence // Investments: practice and experience. – 2013. – № 23. – P. 156-160.

5. Rybchich I. Organizational and Legal Mechanisms of Management of the System of Provision of Sports and Sport Services in the State // Efficiency of Public Administration. Coll. of sciences. wash. – 2015. – Vip. 42.

6. Skorokhod O.P. Provision of services to the population by local self-government bodies as a priority of local community activity // Strategic priorities. – 2010. – № 1. – P. 41-46.

7. Shevchuk I.V. Methodological aspects of state management of physical culture and sports at the regional level // Scientific Bulletin of the Academy of Municipal Administration: Series "Management". – 2014. – Issue 3. – P. 243-251.

8. Putatina G.M., Gorbachev V.E. Organizational mechanism of regional management of the sphere of physical culture and sports // Slobozhansky Scientific and Sports Bulletin. – 2013. – № 5(38). – P. 200-2004.

9. Kuzmenko O.O. Current State of Public Administration of Physical Culture and Sports in Ukraine and Europe // State and Region. – Series: Public Administration. – 2011. – № 3.

10. Law of Ukraine “On Local Self-Government in Ukraine” of May 21, 1997 No. 280/97 // BBM of Ukraine. – 1997. – No. 24.

11. Law of Ukraine “On the Principles of State Regional Policy” 05.02.2015 No. 156-VIII // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. – 2015. – № 13.

12. Oboznana O.M. Development of physical culture and sport as an important direction of the state policy of Ukraine on ensuring the health of citizens / OM Oboznana. – URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej20/PDF/8.pdf>. – Date I look: 12.02.2020.

13. Skorokhod O.P. Provision of services to the population by local self-government bodies as a priority of local community activity / O.I. Sorokhod // Strategic priorities. – 2010. – № 1.

14. Gasuk I.L. Mechanisms of state management of physical culture and sports in Ukraine / I.L. Gasyuk // Author's abstract. diss. Dr. from the state. K., 2013.

15. Bazenko V. Development of physical culture and sports in the conditions of decentralization / V. Bazenko // Actual problems of public administration. Coll. of sciences. works of Odessa region. other state. management. – No. 2(62). – 2015.

16. Dreshpak V.M. Conceptual Factors of State Media Policy Formation in the Sphere of Mass Media / V.M. Dressage. – Author's abstract. diss. cand. of sciences from the state. management. – Dnepropetrovsk, 2005.

17. Dushanin A.P. State management of physical culture and sports in the Russian Federation (Organizational and legal issues) / Author's abstract. diss. cand. lawyer. of sciences. – M., 2000.

18. Kononovich V.G. The Development of Physical Culture and Sports in Ukraine as One of the Priorities of Public Administration / V.G. Kononovich // Theory and Practice of Public Administration. – No. 2(41). – 2013.

19. Gasyuk I. Approaches to the research of the system of state management of the development of physical culture and sports / I.L. Gasyuk // Public Administration and Local Self-Government: Coll. of sciences. Ave. – D.: Issue of DRID HAD, 2010. – № 4(7).
